

Олекса Коваленко.

Де беруть ся сюжети.

Михайло Степанович Трубайло - Бурчанський, дуже відомий яко талановитий автор багатьох драм та комедій, сидів у своїому невеличкому, але чепурненькому кабінеті, по стінах котрого висіли олійні і звичайні натрети гетьманів та иньших діячів і похмуро дивили ся на нього. Але він не звертав на їх майже ніякої уваги, бо був страшенно замислений тим, де-б йому здобути новий сюжет для драми.

Ніколи ще у Михайла Степановича не було такого великого бажання написати драму, як сьогодні: натхненне так і било джерелом, аж підкидало його на стільці, а типи та яскраві малюнки крутились у його голові, мов у калейдоскопі. Але ніколи йому не доводилось з такою натугою шукати, про що написати; він не міг піти на чому зупинити ся. За що він не хапав ся, все втікало від його мов дим, або вже було написано раніше ким иньшим... Він скажено грив держальною од пера, а лівою рукою скуб до болі свого підстриженого вуса.

Його письменницьке „я“ не давало йому спокою і він не знав, що з собою заповідати.

Правда, були хвилини, коли йому здавало ся, що він уже знайшов сюжет. Тоді він мерщій починав писати, але написавши кілька стрічок бачив, що те, що кілька ментів тому так виразпо стояло перед ним, зникло, ніби його й не було...

Знесилений такою мукою він почав несамовито водити очима по кутках кабінету, немов шукаючи там ратунку своїому нерозва-

женому горю; нарешті очи його зупинили ся на невеличкій шахві, в котрій між иньшими книжками було кілька томиків творів Шекспіра. Михайло Степанович підвів ся з стільця, пройшов кілька разів по кабінету, підійшов до шахви, тикнув пальцем крізь скло на Шекспіра і зневажливо похитав головою.

— Еге, Шекспір... Добре йому було писати тоді, коли ще мало було письменників: лишень сїдай тай пиши, а сюжети тобі самі готовенькі так і лізуть у голову. Тепер не те, голубчику: тільки налагодись ся, щоб що будь написати, а там дивись — уже хтось те-ж саме давно написав. Ні, я певен, коли-б Шекспір тепер явив ся, то не був би він тим Шекспіром, що є. Тепер і погляди у людей відмінились і смаки попусувались. Ти їм давай несу таку, щоб вона була і реальна і щоб не дуже реальна, бо кажуть, що їм і так обридло їх власне жите, а тут ще на сцені підносять його, та не просто, а з тергим хріном.. Ідейну напишеш, кажуть: важко слухати; а як фантастичну, то кажуть: неправдиві події та типі... Тільки й лишило ся одно декаденство, на якому сміло можна вийадити. Його хоч і дуже ганьблять, а про те всі щиро перед ним кланяють ся і швидче хліба не їстимуть, а декадентський твір прочитають... Так то. Не вдіяв би тепер і Шекспір нічого... Та ще чи й справді він такий геніяльний драматург, як його малюють, бо він же, кажуть, багато користувався чужими джерелами для своїх творів...

Тут Михайло Степанович ляснув себе долонею по лисині, від радощів підскочив на своєму місці, мов дзига, і безліч разів повторив: „Геврека! геврека! геврека!“

Через кілька день у одній часописі з'явилось оголошення, що відомий письменник і драматург, бажаючи зробити запомогу початкучим та убогим авторам, назначає конкурс на нові, ніде не друковані пєси, з умовою, що за найкращу, яка подобаєть ся пану драматургови, буде видана нагорода 300 карбованців. Була прописана адреса, куди посилати рукописи, як се звичайно робить ся на всіх оголошеннях. Інші часописи підхопили те оголошення і рознесли по всіх усюдах, вихваляючи добродійні заміри пана драматурга.

Не багато пробігло часу, як листонос почав майже що дня приносити з пошти по великому сувою паперу — то були нові рукописи, що прислала автори на конкурс.

Михайло Степанович, одержуючи рукописи, задовольнено всьміхав ся, часто гладив свої підстрижені вуса і більше вже не займав Шекспіра...

Одно трошки бентежило Михайла Степановича, се те, що мало було рукописів од відомих, уславлених письменників... Але авторів, що послали свої рукописи на конкурс і чекали з великою нетерплячкою рішунця, голублячи в серці надії одержати нагороду 300 карбованців і придбати слави, ждало велике розчарованнє.

Михайло Степанович не знайшов ні одної пєси гідної того, щоб дати за неї нагороду 300 карбованців. Ба, навіть того, щоб сказати за неї добре слово, бо ні одна пєса не була в ніс, ні в одній пєсі не було міцного, великого, хоч і неґативного типа, або були занадто бузувіри, гайдамаки. Технічний або сценічний бік не відповідав його смаку. І голінним до нагороди авторам довелося піймати облизня.

Минуло кілька місяців. Славний драматурґ видав ще чотири нові драми. Критика не забула їх похвалити і підкреслити найкращі місця, бо звичайно у великих творців слабих місць не буває.

Громада з цікавістю і задоволеннєм слухала нові драми і дивувала ся великій сьвіжости талану, багатій фантазії та плодючости великого драматурґа.

Клів, 10/23 листопада 1903 р.

